

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4



No 3

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati



74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982



Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 942 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 30-martda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.



MUNDARIJA

Экологические и альтернативные заполнители для бетона в условиях Узбекистана.....	10
Акрамов Хуснитдин Ахрарович, Тохилов Жалолiddин Очилов, Самадов Хомид Самандарович	
Investition marketingni rivojlantirish asosida mintaqa investitsiya jozibadorligini oshirish	16
Ahmedov Alim Babaniyazovich	
O'zbekistonda yashil budjetlashtirish, energiya samaradorligi va issiqxona gazlari emissiyasi.....	22
Pulatov Dilshod Haqberdiyevich, Qulliyev Ulug'bek Mirzayevich, Mamanov Alisher	
Development of the Digital Economy as a Trigger of the Economic Growth of the New Uzbekistan.....	28
Luiza Sayfullonva Makhmutkhodjaeva, Umarova Shahnoza Akbarovna	
Oliy o'quv yurtlarida matematik statistikani o'qitishning xususiyatlari.....	34
Shamsiyev Damin Najmiddinovich, Aymatova Farida Xo'razovna	
Turizm tadbirkorlikning o'ziga xos xususiyatlari	37
Mardonova Dilafruz Kosimovna	
Oziq-ovqat xavfsizligi ta'minoti: O'zbekistonda mayonez importini notarif tartibga solish va ichki ishlab chiqarishni rivojlantirish istiqbollari.....	41
Muratova Shohista Nimatullayevna, Nomozov Azizbek Xayrulla o'g'li	
Mamlakatimizga xorijiy investitsiyalarni jalb etishda qimmatli qog'ozlar bozorining o'rni va roli	46
Akramov Azamat Ramziddinovich	
Mamlakatning iqtisodiy va ekologik rivojlanishida elektromobil sanoatini rivojlantirishning ahamiyati	53
Iminov Mahmudjon Azimjon o'g'li	
Hududiy eksport salohiyatini oshirishning marketing strategiyasi.....	60
Jiyamuratov Rustam Nuriddinovich	
Turistik kompaniyalar moliyaviy barqarorligini baholash usullarini takomillashtirish kompaniya moliyaviy barqarorligini ta'minlashning muhim mezonini.....	65
Jo'rayev Behzod Nuralliyevich	
Iste'molchilarni xulq-atvori modellari asosida marketing strategiyalarini shakllantirish.....	70
Kutbitdinova Moxigul Inoyatovna	
Hisob siyosati va unda biologik aktivlar hisobini yoritib berish tartibini takomillashtirish	75
Mirzayeva Nargiza Batirovna	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda investitsiyalarning o'rni.....	80
Otajonova Charosxon Polvonquli qizi	
Innovatsion menejment va raqamli transformatsiyalarni joriy etishning metodologik asoslari.....	84
Quldoshev Asliddin Tursunovich	
Strategik boshqaruvda xususiy kapital samaradorligini baholash.....	89
Nasriyeva Zebiniso A'zam kizi, Mavlyanova Dilobar Maxkamovna	
Mintaqalarni innovatsion rivojlantirish istiqbollari tashkiliy tuzilmalarini takomillashtirishni boshqarish yo'llari	100
Xodjamuratova Gulbaxar Yuldashevna	
Meva-sabzavot eksporti barqarorligini ta'minlashning ekonometrik tahlili	105
Shamsiyeva Feruza Muratxodjayevna	
Зарубежный опыт активизации экономической активности домохозяйств.....	111
Бердиев Гайрат Ибрагимович, Маликова Севинч Телман кизи, Люсиков Артемий Александрович	
The Impact of Foreign Direct Investment on Economic Growth: A Case Study of Uzbekistan.....	116
Abdulla Ibragimov, Keldiyorov Shakhriyor Ilyos O'g'li	
Mintaqada sanoat ishlab chiqarish rivojlanishining kambag'allikni qisqartirishdagi ahamiyati	121
Abdullayev Habibullo Asadulla o'g'li	
Global iqtisodiyot sharoitida islom moliyasi mezon va tartiblarini joriy etishdagi muammolar va yechimlar	125
Abduvosidova Gulandom Abdurashid qizi	
Amerika Qo'shma Shtatlari tajribasida biznes subyektlarini toifalarga ajratish amaliyotining xususiyatlari	131
Akobirova Nodira Najmiddin qizi	
O'zbekiston Respublikasida qishloq xo'jaligini innovatsion rivojlanish yo'llari.....	135
Axmedova Nafisa Amiriddin qizi	
Strategic directions of integration of Uzbekistan into the international hospitality industry	140
Bekmurodova Laylo Tursunmamatovna	



Surxondaryo viloyatida parrandachilikni rivojlantirish ko'rsatkichlarini prognozlash va modellashtirish.....	144
Bobomuratov Imomqul Islamovich	
Mamlakatimizda chorvachilik mahsulotlarini yetishtirishning hozirgi holati va uning tahlili.....	149
Talipova Dilfuza Nabiyeвна	
Agrar soha korxonalarining moliyaviy qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish.....	154
Erkinxojiyev Ismoiljon Ikromjon o'g'li	
Analysis of the Influence of Macroeconomic Indicators on State Budget Tax Revenue	158
Meyliev O. R., Gofurova K.	
Mahalliy budjet xarajatlarini hududlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga ta'siri	166
Hazratqulov Shahboz Boboqul o'g'li	
Influence of Digital Technologies on Economic Growth of the Republic of Uzbekistan.....	170
Igamberdiyeva Kunduz Ergashevna	
Transmilliy kompaniyalarning tashqi bozorlar uchun marketing strategiyalari va marketing tadqiqotlarini o'tkazish amaliyoti	174
Jo'rayeva Zilola Turobovna, Saidova Dilnozaxon Odiljon qizi	
Tijorat banklari tomonidan investitsiya loyihalarini moliyalashni rivojlantirish imkoniyatlari.....	178
Kamilova Iroda Xusnitdinovna	
Korxonalarda inqirozga qarshi moliyaviy boshqaruv tizimini takomillashtirish	183
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Tijorat banklari faoliyatida onlayn tizimlarining tutgan o'rni va ularning rivojlanishi.....	188
Raxmataliyev Muzaffar Eshdavlatovich	
Aholi farovonligini oshirishda tadbirkorlik faoliyatining ta'sirini baholashning nazariy asoslari	194
Fayziyeva Dilsuz Bahodirovna	
O'zbekiston Respublikasini "yashil" iqtisodiyotga o'tish samaradorligini oshirish.....	200
Mirzayev Bexruz Abdulla o'g'li	
Andijon viloyatida kambag'allik darajasini qisqarishiga ta'sir etuvchi ko'rsatkichlar	214
Musaeva Ziyoda Allayarovna	
O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligi eksportida marketing muammolari	218
Musyeva Shoirazimovna, Agzamov Avazxon Talgatovich	
Respublikamizda parranda bosh sonining hozirgi holati va uning istiqbollari.....	223
Akramova Nargiza Axrorovna	
Menejmentda ishbilarmonlik kommunikatsiyalaridan foydalanishda optimal strategiyalarini qo'llash shart-sharoitlari.....	227
Narzullayeva Gulchehra Salimovna, Shadiyeva Madina Djaloliddin qizi	
Raqamlashtirish sharoitida innovatsion faoliyatning o'ziga xos xususiyatlari	231
Nazarova Latofat Toirjon qizi	
O'zbekistonda masofaviy bank xizmatlarini rivojlantirishdagi muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari.....	235
Nurmuxammedov Matlab Yunusovich	
Davlat aktivlarini samarali boshqarish hamda nazorat qilishni takomillashtirish.....	240
Mirzayev O., Nazarov G'ayrat Olim o'g'li	
Talabalarining oilali bo'lishiga ta'sir etuvchi omillarga iqtisodiy baholashda yangicha yondashuv.....	246
O. U. Shomurodov, Z. U. Uroqov, A. T. Ablahatov, A. A. Suyarov, J. S. Urazov	
Methodological Aspects for Branding in Private Schools.....	251
Odilova Sitora Sayfitdin qizi	
Совершенствование процедуры оценки эффективности и результативности расходов государственного сектора.....	256
Олимов Элёр Фазлиддин угли, Искандаров Суннатилло Бахриддин угли	
Logistika xizmatlari samaradorligini oshirishda blokcheyn texnologiyalardan foydalanish	261
Rajabov Orzujon Mamasoliyevich	
Markaziy Osiyoda energetika bozorini rivojlantirishning kelgusi istiqboli va imkoniyatlari.....	267
Saidov Mash'al Samadovich, Umarova Irodaxon Nuraliyevna	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda sug'urta bozorining innovatsion usullaridan foydalanishning konseptual asoslari	275
Narzullayeva Gulchehra Salimovna, Saidova Dilnozaxon Odiljon qizi	
Oliy ta'limda boshqaruv strategiyalari va ularni amalga oshirish mexanizmi.....	279
Saidqulova Firuza Farmonovna	
Jismoniy shaxslardan olinadigan daromadlarini soliqqa tortishning o'ziga xos xususiyatlari	283
Salimov Sherzod Baxtiyorovich	



O'zbekiston Respublikasidagi mavjud suv resurslarining iqtisodiy holati tahlili	288
Shanazarova Gulyora Baxtiyarovna	
Tijorat banklari kredit risklarini kamaytirish yo'llari.....	294
Tulkinova Maftuna Anvarbek qizi	
The use of Intellectual Systems in the Improvement of the Educational Process Management System in Higher Educational Institutions	303
Umarova Dilfuza Rakhmatilla qizi	
Oliy ta'lim tizimida yangi iqtisodiy mexanizmlarni shakllantirish	307
Xakimov Dilshodjon Rahmonaliyevich	
Global iqtisodiy sharoitida moliyaviy hisobotlar auditida muhimlikni baholashni xalqaro standartlar asosida takomillashtirish	311
Xasanova Nasiba Tolliboy qizi	
Qurilish materiallari sanoatida innovatsion klasterlarni tashkil etish istiqbollari	314
Yuldasheva Kamola Miraliyevna	
Oliy ta'lim muassasalarida gibrid bulut xizmat modelini qo'llash mexanizmini ishlab chiqish	319
Zaripov Bahodir Bobomurod o'g'li	
Роль инвестиций в системе железнодорожного транспорта в Республике Узбекистан	325
Акбарова Лайло Упашевна	
Gidrotexnik inshootlar betonlarini samaradorligini tahlil qilish va oshirish natijalari	330
Asqarov B. A., Karimov M. U., Xolmirzayev S.T., Obidjonov J. T.	
Maxsus iqtisodiy zonalar hududiga jalb etilgan investitsiyalar to'g'risida	334
Davlayev G'olib Ashurovich	
Yangi xizmat turi xizmatlar sohasini innovatsion boshqarishning metodologiyasi	337
Djurayeva Dilnoza Davron qizi	
Mintaqalar innovatsion salohiyatini baholashning uslubiy yondashuvlari	343
J. A. Ismatullayev, D. X. O'rinov	
Milliy qayta sug'urtalovchilarning xalqaro sug'urta bozoriga kirib borishi va kutilayotgan xavf-xatarlar	348
Jorabayev Jasur Abduraxmanovich	
Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari asosida tovarlar auditi natijalarini auditorlik hisobotida aks ettirish tartibi	354
Ibragimov M. M., Ergashev O. F.	
Turistik destinatsiyalarni tashkil etish va rivojlantirishning xorijiy tajribalari	358
Karimov Anvar Aktam o'g'li	
Jismoniy shaxslarning mol-mulk va yer soliqlarini hisoblash va undirish samaradorligini oshirish yo'llari	362
Qurbonov Muxiddin Abdullayevich	
Iqtisodiy xavfsizlikning institutsional tizimini tadqiq etishga uslubiy yondashuvlar	367
Mamatov Axmetjon Atajanovich, Allaberganov Zakir Gayibovich	
Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning nazariy jihatlarini	373
Mamatov Mamajan Axmadjonovich	
Paxta-to'qimachilik klasterlari eksport faoliyatini rivojlantirishning xorij tajribasi	380
Mansurov Saidxo'ja Kamalovich	
Korxonalar raqobatbardoshligini oshirish muammolari va dolzarb vazifalari	386
Musyeva Shoirazimovna	
Устойчивый и инклюзивный рост: взаимосвязь экономического прогресса с социальным равенством и экологическим управлением	390
Нодирбек Холбаев	
Mintaqalarni investitsion jozibadorligini taraqqiyot strategiyasiga ta'sirini statistik baholash	396
Nuriddinov Zufar Akbarovich	
Финансирование каракулеводства: преодоление финансовых вызовов в пустынных регионах Узбекистана	402
Нуриллаев Жамолiddин Ярашевич	
O'zbekiston investitsiya muhitini yanada yaxshilash va uning jozibadorligini oshirish	408
Oybek Elmuratov	
Intellectual mulkning iqtisodiy mazmuni va tarixiy rivojlanish bosqichlari	411
Maxmudova Nargiza Davlat qizi	



Implementation and use of Digital Technologies in Logistics Abstract.....	416
Kushakova Mamura, Koshakova Mukhlisa Surat qizi	
Innovatsion iqtisodiyot tushunchasining mazmun mohiyati	421
Abduqaxorov Bekzod O'tkir o'g'li	
Raqamlashtirish iqtisodiy o'sish va raqobatbardoshligini oshirish omili sifatida.....	426
Mamajonova Durdonahon Mamaruzi qizi	
O'zbekistonda tashqi savdoni notarif usullar orqali tartibga solishning mamlakat iqtisodiyotiga ta'siri.....	431
Norqobilov Akobir Iso o'g'li	
Инновационные методы переработки горных отходов для экологической устойчивости в Узбекистане	437
Аскарлов Бахтиер Аскарлович, Собирова Мукаддас Хамидуллаева	
Опыт зарубежных стран по стимулированию производства сельскохозяйственной продукции и перспективы внедрения в Узбекистан.....	442
Холиков Сулаймон Уткир угли	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda strategik boshqaruv hisobini tashkil qilishning uslubiy jihatlar.....	447
Pardayeva Shahnoza Abdinabiyevna	
O'zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatini moliyalashtirishni statistik tahlili.....	452
Sayfullayev Siddik Nosirovich	
Sug'urta tashkilotining innovatsion risklarini baholash.....	457
Sattorov Shoxrux Maxmudjon o'g'li	
Kapital bozori rivojlanishining zamonaviy tendensiyalari	462
Turdiyeva Uzeyda Omirbayevna	
Адаптивный искусственный интеллект в управлении человеческими ресурсами.....	469
Хайдарова Малика Шокирджановна	
Oliy ta'lim muassasalarida moliyaviy mablag'lardan samarali foydalanishga xizmat qiluvchi zamonaviy va istiqbolga mo'ljallangan huquqiy asoslarning yaratilganligi to'g'risida.....	478
Xayriddinov Shuxrat Botirovich	
Investitsiya loyihalariga ta'sir qiluvchi risklarni sifat jihatdan baholash usullarining o'ziga xos xususiyatlari	482
Shaislamova Nargiza Kabilovna	
Tijorat banklari tomonidan investitsion loyihalarni kreditlash tartib va ularni takomillashtirish yo'llari	491
Yunusova Ozoda Anvarjon qizi	
Hududlar iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda soliq salohiyatini oshirishning nazariy jihatlar.....	498
E. N. Raximov	
Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobot tuzishning zarurligi.....	504
Avazov Ixom Ravshanovich	
Inson resurslarini boshqarishning innovatsion usullarini joriy etish vositalarini ishlab chiqish.....	509
Djuraeva Guzal Shavkatovna	
Agrar soha korxonalarining moliyaviy qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish.....	513
Erkinxojiyev Ismoiljon Ikromjon o'g'li	
Korporativ qimmatli qog'ozlar asosida korxonalarni moliyalashtirishning ilg'or xorij tajribalari.....	517
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
The impact of corporate governance on firm performance and financial stability	524
Muhammadyor Yunusov	
Mintaqalarda kamg'allik darajasini pasaytirish va xorij tajribasidan foydalanish yo'llari.....	537
Musulmonova Shahlo Nasriddinovna	
Makroiqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash soliq ma'muriyatchiligini samarali tashkil etish yo'llari	541
Mutalova Dilorom Maxamadjanovna, Kenjaboyeva Nigina	
Iqtisodiy savodxonlik hamda tadbirkorlik qobiliyati o'rtasidagi to'g'ri nisbatdagi bog'liqlik munosabatining fundamental asoslari.....	544
Tuxtayeva Muyassar Shovkat qizi	
Korxonalarining bankrotlik riskini baholashning xalqaro modellari.....	550
Umarova Hulkar Umidulloyevna	
O'zbekistonda korxona boshqaruvida kadrlar salohiyatidan foydalanish amaliyotini rivojlantirishning xorij tajribasi	555
Do'stova Aziza Qahramonovna	



Raqamli iqtisodiyot sharoitida boshqaruv tizimining xususiyatlari.....	559
Iroda Majidova	
Ziyorat turizmini rivojlantirishning muhim xususiyatlari	565
Mirzayev Qulmamat Jonuzoqovich, Shukurov Tohirjon Izzatullo o'g'li	
Qandolat mahsulotlari bozorida marketing tadqiqotlarini asosiy yo'nalishlari	569
Tuychiyeva Vasila Faxriddin qizi	
“Зелёная экономика” как фактор повышения экономического роста страны.....	573
Тураева Адиба Икрамовна	
Oilada sarf-xarajatlar samarasiga erishishning muhimligi.....	580
Xasanov Rustam Rabimovich	
Aholi farovonlik darajasidagi farqlarni tartiblash yo'nalishlari.....	583
Xasanov Rustam Rabimovich, Turdiyev Zoxidjon Rustamovich	
Совершенствование оценки стоимости объектов недвижимости в Узбекистане на основе зарубежного опыта.....	588
Хомитов К. З., Халилова Л. Ш.	
Mamlakatimizda qishloq xo'jaligida kooperatsiya munosabatlarini rivojlantirishda xoriy tajribalaridan foydalanishning ahamiyati.....	594
Choriyeva Nigina Kaxramonovna	
Davlat xaridlari tizimini takomillashtirish yo'llari	598
Alimbayeva Sevara Alimbayevna	
Yengil sanoatni rivojlanishida Germaniya tajribasi.....	601
F. Jumaniyazova, G'ulomov Ibroxim Rustam o'g'li	
The efficiency of usage of Islamic finance instruments in security market.....	607
Khasanov Umarbek Begmat ugli	
Tadbirkorlik subyektlari eksportini rivojlantirishda raqamli platformalardan foydalanishning xoriy tajribalari va ulardan foydalanish yo'llari.....	613
Mamasoatov Dilshod Ravshanovich	
O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarini tashkil qilinishining hozirgi holati va muammolari	621
Nutfulloev Tolib G'olib o'g'li	
Mehnat bozorida raqamli texnologiyalardan foydalanish metodologiyasini takomillashtirish	627
Maxammadiyev M. M.	
Ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish sharoitida mahsulot tannarxini optimallashtirish asoslari.....	632
Narzullayeva Gulchehra Salimovna	
Elektron pullarni rivojlantirish yo'llari	636
Rustamov Maqsud Suvonqulovich, Egamberganov Mirzabek Odilbek o'g'li	
Загрязнение окружающей среды в Узбекистане: проблемы, причины и пути решения	644
Ишонкулова Феруза Асатовна, Шукuroв Тимур Умидович	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida tijorat banklarini transformatsiyalash modeli orqali takomillashtirish	649
Norov Akmal Ruzimamatovich, Norova Nozima Nabiyeuna	
Land Tax Received From Individuals and its Share in the Budget of the Republic of Uzbekistan	656
Hakimov Feruz Khurshid ugli	
O'zbekistonda "yashil" iqtisodiyot va iqlim o'zgarishi bilan bog'liq xarajatlar tahlili	659
Isaxonova Ruxshona Muzaffar qizi, Sharapova Mashxura Azadovna	
Qurilish xizmatlari ma'lumotlar tizimini takomillashtirish imkoniyatlari	665
Nurfayziyev Zayniddin Boymurodovich, Nurfayziyev Elyor Zayniddinovich	
Ipotekali kreditlashni rivojlantirishning xoriy davlatlar tajribasi va uni O'zbekistonda tatbiq etish yo'llari	670
Turdiyev Shaxriddin Erxonovich	
Suv resurslaridan foydalanishda xoriy tajribalari	675
Berdiyev Anvar Abdivaliyevich	
Auditda yetarli va mos dalillarni to'plash tartibi	681
Meliyev Isroil Ismoilovich	
"Yashil" iqtisodiyot konsepsiyasining shakllanishi va rivojlanishi	686
Urunbayev Saparbek Samatovich	
Uy-joy fondini boshqarish samaradorligini oshirishning ustuvor yo'nalishlari.....	692
Xolmuradov Raxmatilla Ne'matillaevich	
O'zbekiston mahsulotlarining tashqi bozordagi raqobatbardoshligi xususiyatlari va onlayn platformalar.....	699
Baymuradov Shoxrux Maxmudovich	



Factors affecting investment attractiveness in the global investment landscape.....	704
Otaboev Akhmed Makhsubek o'g'li, Juliana Juliana, Fazliddin Nasriddinov	
Xalqaro migratsiyaning O'zbekiston mehnat bozori va inson kapitaliga ta'siri.....	709
Tilabova Kumush Farhod qizi	
Анализ и оценка естественного освещения помещений образовательных учреждений.....	714
Пирмухамедова Шахноза	
Актуальные вопросы укрепления доверия населения к банковской системы Республики Узбекистан...	719
Рузибоева Нилуфар Тулкин кизи	
Методические подходы к формированию механизмов стратегического управления развитием химической отрасли.....	725
Бибутова Шахло Саъдуллаевна	
Iqtisodiyotni rivojlantirishda erkin iqtisodiy zonalarni tashkil etishning afzalliklari va muammolari	730
Axmedova Dilbar Buronovna	
Natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirishda sog'liqni saqlash muassasalarini moliyalashtirishning mohiyati.....	734
Ishmanova Diana Nurmadovna	
Oziq-ovqat sanoatini tashkiliy-iqtisodiy jihatdan rivojlanti-rishning nazariy asoslari.....	737
Muxtorova Madina Azamat qizi	
Ipoteka kreditlari sohasidagi islohotlar va kelajakdagi istiqbollar	741
A'zamxo'jayeva Nihola Sulaymon qizi	
Sanoat ishlab chiqarish tizimining investitsion xususiyatlari.....	746
Yodgorova Xalima To'liqinovna	
Budjet ijrosini samarali ta'minlashda davlat xaridlarining ahamiyati.....	752
Sholdarov Dilshod Azimiddin o'g'li, Fayzullayeva Zilola Ravshanovna	
Aholi sog'ligi – milliy boylikning tarkibi va jamiyat taraqqiyotining muhim shartidir.....	763
Djumabayeva Shaira Xalillayevna	
Moliyaviy hisobotlarning xalqaro standartlari: hisob siyosati	769
Rizayev Nurbek Kodirovich, Mamatova Charos Shavkiddinovna	
Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda investitsion muhitning o'rni	778
Valiyeva Sayyora Xushbaqovna	
Davlat ishtirokidagi korxonalarda korporativ ijtimoiy mas'uliyat ("Rossiya temir yo'llari" OAJ misolida)	784
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Saidqulov Avazbek Botirqul o'g'li	
Raqamli transformatsiyaning O'zbekistonning investitsion jozibadorligiga ta'siri	790
Saitkamolov Muxammadxo'ja Sobirxo'ja o'g'li, Markabayeva Jansaya Aybek qizi	
Trade Marketing in the Era of Social Media: Strategies for Attracting and Retaining Customers Through Social Media Platforms.....	795
Mamatkulova Shoirja Jalolovna	
Mamlakatimiz to'qimachilik tarmog'ining zamonaviy holati va tendensiyalari.....	800
Azizxon Tillyaxodjayev	
Physical Activity and Education, Trends in the Sports Industry	807
Axtamov Djamshed Baxromovich	
Davlat moliyaviy nazoratining amalga oshirishning metodologik masalalari.....	812
Hakimov Nodir Nazarovich	
Avtomobil yo'llari tizimidagi tashkilotlarda buxgalteriya hisobi va ichki nazorat tizimini tashkil qilishning o'ziga xos jihatlari.....	818
Abduraxmanov Ramazon Abdullayevich	
Inson kapitali indeksini oshirishda ta'lim tizimini rivojlantirish yo'nalishlari	826
Akhmadaliev Nikholakhon	
Global iqtisodiyot sharoitida bank inqirozlarining kelib chiqish sabablari va ularni boshqarish yo'nalishlari	829
To'xtayeva Umida Shamsiddin qizi	
Усовершенствование практики управления инфляцией на примере зарубежного опыта.....	833
Нишанбаева Наргиза Бохадировна	
Sud-buxgalteriya ekspertizasini tayinlashning tashkiliy-huquqiy ta'minoti.....	837
Darvishov Sarvarbek Rustamovich	
Mudofaa majmui va huquq muhofaza qilish organlari muassasalari, tashkilotlari g'azna ijrosi	845
Fayzullayeva Zilola Ravshanovna	
The Concept and Theoretical Foundations of Marketing Strategy in Regional Development.....	851
Diyorakhon Ibragimovna Kholmurotova	



Umumta'lim maktablarini moliyalashtirishning o'ziga xos xususiyatlari	857
Turayev Ochil Yarashevich	
Innovatsion faoliyat moliyaviy modellari va mexanizmlarini rivojlantirishning konseptual asoslari	861
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
15-sonli MHXS asosida bitim narxini aniqlash	869
Toshpo'latova Munisabonu Ibrohim qizi	
Issiqlik ta'minoti xizmatlarini ko'rsatish samaradorligi va sifatini baholash ko'rsatkichlari tizimi.....	873
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
The Role of Local Budgets in Tax Policy	877
Mukaddasova Gavxarxon Nodirxonovna	
Korporativ boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish negizida innovatsion muhitni shakllantirish asoslari.....	881
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Fermer xo'jaliklari samarali faoliyatining asosiy statistik ko'rsatkichlari va ularning tahlili	887
M. Sh. Axmedova	
O'zbekiston Respublikasida kambag'allikni qisqartirishning institutsional va huquqiy asoslari	892
Xudoyberdiyev Jamshid Juraboy o'g'li	
Global biznes muhitining korporativ boshqaruv tizimiga ta'siri.....	897
Egamberdiyev Shuxrat Satimbayevich	
Sug'urta faoliyatida anderrayting xizmatini takomillashtirish	901
Qarshiyev Daniyar Eshpulatovich, Rajabboyev Muzaffar Erkaboyevich	
Qozog'iston sug'urta bozori tahlili	906
Qarshiyev Daniyar Eshpulatovich, Djalilova Malika Shuxratovna	
Tashqi savdoni tashkil etish va tartibga solishda merkantilistlar g'oyalarining tutgan o'rni	911
Turayev Nurbek Muxammadovich	
Актуальные вопросы обеспечения экологической безопасности.....	919
Исроилов Боходир Ибрагимович, Хасанов Ойбек Мардонович	
Qo'shilgan qiymat solig'ini budjetdan qaytarish tartibini takomillashtirish	923
Qurbonov Muxiddin Abdullayevich	
Aholini qishloq xo'jaligi mahsulotlari bilan ta'minlash samaradorligini oshirish yo'nalishlari.....	927
Ochilova Maftuna Toshpulat qizi	
Fermer xo'jaliklari samarali faoliyatini tashkil etishning asosiy omillari	932
M. Sh. Axmedova	
Bank xizmatlarini shakllantirish bo'yicha xorijiy ilg'or davlatlar tajribasi.....	936
Ergashev Azizxon Avazxon o'g'li	



AHOLINI QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI BILAN TA'MINLASH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI



Ochiлова Maftuna Toshpulat qizi

Qarshi Xalqaro Universiteti o'qituvchisi, QarMI doktoranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada bugungi kunda aholini qishloq xo'jaligi mahsulotlari bilan ta'minlash holati hamda oziq-ovqat xavfsizligi o'rganiladi. Shuningdek, aholini oziq-ovqat mahsulotlari bilan ta'minlash samaradorligini oshirishning asosiy yo'nalishlaridan bo'lgan organik mahsulotlar yetishtirish mamlakatlarda kengroq joriy qilinishi rag'batlantiradi.

Kalit so'zlar: qishloq xo'jaligi mahsuldorligi, BMT barqaror rivojlanish maqsadlari, barqarorlik, oziq-ovqat xavfsizligi, sog'lom ovqatlanish, an'anaviy tizim, organik mahsulotlar, qulay geografik joylashuv.

Abstract: This article explores the state of agricultural supply of the population today as well as food insecurity. The population is also encouraged by the wider introduction of organic produce cultivation in countries, which are key areas of improving the efficiency of food supply.

Key words: agricultural productivity, UN Sustainable Development Goals, sustainability, food security, healthy eating, traditional system, organic products, convenient geographical location.

Аннотация: В этой статье исследуется состояние обеспечения населения сельскохозяйственной продукцией на сегодняшний день, а также продовольственная безопасность. Это также стимулирует более широкое внедрение в странах выращивания органических продуктов, что является одним из основных направлений повышения эффективности обеспечения населения продуктами питания.

Ключевые слова: производительность сельского хозяйства, цели ООН в области устойчивого развития, устойчивость, продовольственная безопасность, здоровое питание, традиционная система, органические продукты, удобное географическое положение.

KIRISH

Keyingi 15 yillikda dunyo aholisi 1,2 milliardga ko'payishining kutilishi, dunyo mamlakatlarida oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish masalalarini yechishda qishloq xo'jaligi tarkibidagi barcha xo'jalik subyektlarining o'rni beqiyosdir. Zero, "Birlashgan millatlar tashkiloti (BMT) qishloq xo'jaligi, oziq-ovqat xavfsizligi va qishloqlarni rivojlantirish bilan bog'liq muammolarni hal qilishga bag'ishlangan dasturlardan biri bo'lgan FAOning ma'lum qilishicha, oziq-ovqat va boshqa qishloq xo'jaligi mahsulotlariga bo'lgan talab 2050-yilga borib 50 foizga o'sishi kutilmoqda"¹. Shu nuqtai nazardan ham, qishloq xo'jaligi faoliyatini hozirgi innovatsion texnologiyalardan foydalangan holda hamda bozor iqtisodiyoti talablariga mos rivojlantirish obyektiv zaruriyatdir.

BMT Barqaror rivojlanish maqsadlari 17 ta punktdan iborat bo'lib, uning 2-maqsadi oziq-ovqat xavfsizligini mustahkamlash, ovqatlanish ratsionini yaxshilash hamda qishloq xo'jaligining barqaror rivojlanishiga ko'maklashishga bag'ishlangan². BMT ning rasmiy ma'lumotlariga qaraganda, dunyo mamlakatlari, jumladan MDH davlatlari YaIM dagi qishloq xo'jaligi ulushi bir necha yillardan beri pasayib bormoqda. Ushbu davlatlardagi asosiy mehnat resurslari xizmat ko'rsatish va sanoat kabi ishlab chiqarish sohalariga sarflab kelinmoqda. Buning salbiy oqibatlari sifatida mamlakatlar qishloq hududlarida kambag'allik, oziq-ovqat xavfsizligi va ishsizlik xavfi kabi muammolarni keltirib chiqarish mumkinligi ta'kidlanmoqda.

1 www.fao.org – Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi xalqaro tashkilotining rasmiy sayt ma'lumotlari

2 Саммит ООН по устойчивому развитию, 25–27 сентября 2015 года, Нью-Йорк. <https://www.un.org/ru>.



Yangi O'zbekistonni yaratishda qishloq xo'jaligiga ham behisob e'tibor qaratilyapti. 2019-yilning 23-noyabrda PF-5853-sonli "O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligini rivojlantirishning 2020-2030-yillarga mo'ljallangan strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi farmoniga ko'ra, mamlakatimiz qishloq xo'jaligini isloh qilish, xususan sohada davlat boshqaruvi tizimini takomillashtirish, bozor munosabatlarini keng joriy qilish, qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtiruvchi, qayta ishlovchi va sotuvchi subyektlar o'rtasidagi munosabatlarning huquqiy asosini mustahkamlash, sohaga investitsiyalarni jalb qilish, resurs tejamkor texnologiyalarni joriy etish hamda qishloq xo'jaligi mahsulotlari ishlab chiqaruvchilarni zamonaviy texnikalar bilan ta'minlash borasida muayyan ishlar amalga oshirilmoqda³.

Quyida keltirilgan ustuvor yo'nalishlar strategiyaning bosh islohotchisiga aylanib ulgurgan bo'lib, bularga:

- qishloq xo'jaligi mahsulotlarini xarid qilish va sotishda bozor tamoyillarini keng joriy etish, sifat nazorati infratuzilmasini rivojlantirish, eksportni rag'batlantirish, maqsadli xalqaro bozorlarda raqobatbardosh, yuqori qo'shilgan qiymatli qishloq xo'jaligi va oziq-ovqat tovarlari ishlab chiqarishni nazarda tutuvchi qulay agrobiznes muhitini va qo'shilgan qiymat zanjirini yaratish;
- fermer xo'jaliklarida mehnat unumdorligini oshirish, mahsulot sifatini yaxshilash, yuqori qo'shilgan qiymat yaratishga qaratilgan tarmoq dasturlarini ishlab chiqish orqali davlat xarajatlari samaradorligini oshirish va bosqichma-bosqich qayta taqsimlash;
- qishloq xo'jaligida ilmiy-tadqiqot, ta'lim va maslahat xizmatlarining ishlab chiqarish bilan integratsiyalashgan bilim va ma'lumotlarni tarqatishning samarali shakllarini qo'llashni nazarda tutuvchi ilm-fan, ta'lim, axborot va maslahat xizmatlari tizimini rivojlantirish kabilar bular jumlasiga kiradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Udayana universitetidagi indoneziyalik tadqiqotchilar D.P. Darmawan, G.M.K. Arisena¹, A.A.A.W.S. Djelantik, A.A.K. Krisnandika, N.L.M.I.M. Dewi, N.T.L. Korri, N.M.C. Sukendarlar Indoneziyaning qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan eng kichik rayonlarida faoliyat yuritayotgan fermerlarning motiv va muammolarini o'rganish uchun o'tkazgan so'rovnoma natijasida fermerlarning motivi faqatgina mehnat qilishga majburligidan, sababi ishchi kuchlarini sotish uchun boshqa tanlovlari yo'qligi ma'lum bo'lgan. Izlanuvchilar buning asosiy sababi Indoneziya yer maydonlari turizm infratuzilmalari bilan to'lganligi va qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtirish uchun esa juda kam hajmdagi yerlarning mavjudligini ta'kidlashmoqda⁴.

Ukrainalik O. Shubalyi, O. Stakhiv and D. Tsaruklar o'zlarining "Ukraina sutni qayta ishlash korxonalari harbiy holat sharoitida va migratsiya jarayonlari ta'sirida eksport yo'nalishini rivojlantirmoqda" deb nomlangan maqolalarida qishloq xo'jaligi mahsulotlari xususan sut mahsulotlari sanoati 2022-yilga kelib bir muncha qiyinchiliklarga yuzlanganini ma'lum qilishgan. Tadqiqotchi olimlar bu qiyinchiliklarni asosan harbiy holat sharoitida ishlab chiqarish quvvatini yo'qolishi, ishlab chiqarish xarajatlarini oshishi, yuqori raqobat bosimini ortishi, davlat sut biznesini qo'llab-quvvatlash dasturlarini qisqartirilishi keltirib chiqarganini asoslab berishgan. Sut mahsulotlarining boshqa sanoat mahsulotlari bilan solishtirganda o'ziga xos xususiyatlari tufayli logistika zanjirlarini rejalashtirish muhim deb qaraladi⁵.

Ingliz tadqiqotchilar Yorgos Gadanakis, Jorge Campos-González va Philip Joneslarning fikriga ko'ra aholini qishloq xo'jaligi mahsulotlari bilan ta'minlashning samaradorligini oshirishda innovatsiyalar, mahsuldorlik va tadbirkorlik o'rtasidagi murakkab munosabatlarni o'rganish va aloqalarini to'g'ri tashkil qilish muhim ahamiyat kasb etadi. Innovatsiyalar fermer xo'jaliklari darajasida aniq ko'rsatkichlar bilan ta'minlash va soha mahsuldorligini transformativ o'sishiga sabab bo'lishi mumkinligini asoslandi.

Yana bir guruh xitoylik olimlar Runqi Lun, Wei Liu, Guojing Li va Qiyu Luolarning "Raqamli qishloq xo'jaligi texnologiyasini kengaytirish xizmati barqaror oziq-ovqat ishlab chiqarishni kuchaytiradimi?" mavzusi ustidagi izlanishlari natijasiga ko'ra, qishloq xo'jaligida raqamli texnologiyalarni joriy qilishning bir qator ustunliklari kashf etilgan bo'lib, ulardan eng asosiysi eko-samaradorligidir. Xitoyning iste'mol savatidagi asosiy mahsulotlardan biri bo'lgan makkajo'xori yetishtirish va qishloq joylarida iqtisodiy rivojlanish oldida turgan eng muhim muammolardan biri bo'lgan kimyoviy o'g'itlar, pestitsidlar va plastmassa plyonkalar kabi qishloq xo'jaligi ishlab chiqarish omillaridan haddan tashqari atrof-muhitning ifloslanishi muammosini internet, kompyuter, aqlli telefon kabi texnologiyalar yordamida yechish taklifini beradilar.

3 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-5853 sonli "O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligini rivojlantirishning 2020-2030-yillarga mo'ljallangan strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi farmoni// <https://lex.uz/docs/-4567334>

4 D.P. Darmawan, G.M.K. Arisena, A.A.A.W.S. Djelantik, A.A.K. Krisnandika, N.L.M.I.M. Dewi, N.T.L. Korri, N.M.C. Sukendar: Farmers' motivation and obstacles in the smallest available agricultural region, Global Journal of Environmental Science and Management (GJESM) Homepage: <https://www.gjesm.net>

5 O Shubalyi, O Stakhiv va D Tsaruk: The Ukrainian milk processing enterprises export orientations development in the martial law conditions and under the migration processes influence. IOP Conf. Series: Earth and Environmental Science



TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot manbalari O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligining rasmiy sayti: <https://stat.uz/ru>, O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligi vazirligining rasmiy sayti: <https://agro.uz/ru>, Markaziy Osiyo hududidagi davlatlarning tahliliy sayti: <https://cabar.asia.ru>, www.fao.org – Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi xalqaro tashkilotining rasmiy sayt ma'lumotlari hisoblanadi. Ulardan analiz va sintez, induksiya va deduksiya, tizimli tahlil metodlari asosida tadqiqot ishida foydalanilgan.

ASOSIY TAHLIL VA NATIJALAR

Aholini qishloq xo'jaligi mahsulotlari bilan ta'minlashning samaradorligini oshirishga xizmat qiladigan omillardan biri bu mahsulotlarni sifat va xavfsizlik standartlariga rioya qilishdir. Bugungi kunda mamlakat aholisining 80-90 %ida salomatlik ko'rsatkichlari bo'yicha me'yordan tushish kuzatilmoqda. Ayniqsa aholining ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamlari orasida ko'plab vitaminlar, mineral tuzlar, antioksidantlar va boshqa biologik faol moddalar yetishmasligi aniqlanmota.

Millat salomatligi, insonlarning to'g'ri ovqatlanishi, iste'mol qilayotgan mahsulot sifati va xavfsizligi davlat siyosati darajasiga olib chiqilgan mavzu bo'lib, mamlakatimizda 2022-yilda "Organik mahsulotlar to'g'risida"gi Qonun doirasida tartibga solinadi. Organik mahsulotlar yetishtirish amaliyoti o'sib borayotgan aholini barqaror qishloq xo'jaligi mahsulotlari bilan ta'minlashda tuproq unumdorligini oshirish, suv resurslarini tejash hamda issiqxona gazlari chiqindilarini kamaytirish kabi muammolarni hal etishda asosiy ro'l o'ynaydi.

Shuningdek, organik qishloq xo'jaligi mamlakatimizdagi quyidagi muammolarga yechim ham bo'la oladi:

- Qishloq aholisi daromadlarini barqarorlashtirishda qishloq joylarida ish o'rinlarini yaratish;
- Milliy ishlab chiqaruvchilar daromadlarni organik mahsulotlar eksporti va sotuv hajmi ortishi orqali oshirish;
- Mamlakatda aholi sog'liqin yaxshilash va aholi o'rtasida turli xil kassaliklarni paydo bo'lishi va tarqalishini oldini oladi.

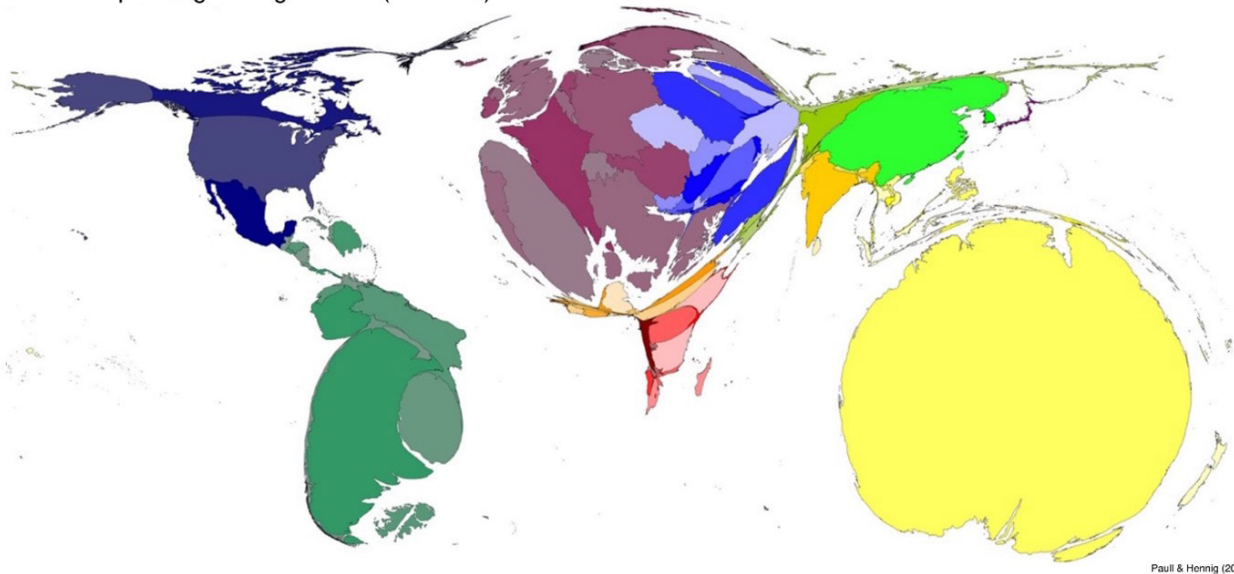
FAO ning 2023-yildagi hisobotiga ko'ra 2021-yilda organik qishloq xo'jaligi amaliyotidan foydalanayotgan mamlakatlar soni 191taga yetgani ma'lum bo'lgan. Shulardan, 2022-yilga kelib, to'liq organik mahsulotlar yetishtirish amaliyotiga o'tgan mamlakatlar soni 74 tani tashkil qilgan (1-rasm). 2021-yildagi organik qishloq xo'jaligi bilan band qilingan yerlarning umumiy hajmi 76.4 mln gektarni tashkil qilgan. Bu ko'rsatkich 1999-yildagiga qaranda 7 barobar oshgani ma'lum bo'ldi. Organik qishloq xo'jaligi yerlarining eng katta maydonlariga ega mintaqalar Avstraliya (35.7 million ga), Argentina (4.1 million ga), Fransiya (2.8 million ga). (1-jadval)

1-jadval: Dunyo: organik qishloq xo'jaligi yerlari (shu jumladan konversion hududlar) va global organik qishloq xo'jaligi erlarining mintaqalar ulushi (2021)

Davlatlar	Organik qishloq xo'jaligi yerlari (ga)	Global organik qishloq xo'jaligi yerlarining mintaqalar ulushi (%)
Afrika	2.663.983	3.5%
Osiyo	6.504.211	8.5%
Yevropa	17.844.853	23.4%
Lotin Amerika	9.870.887	12.9%
Shimoliy Amerika	3.542.140	4.6%
Okeaniya	35.985.809	47.1%
Jami:	76.403.777	100%

FIBL va IFOAMning 2023-yildagi ma'lumotlarga ko'ra organik mahsulotlar savdosi dunyo 124.8 mlrd yevroga yetgan bo'lib, bulardan Amerika Qo'shma Shtatlarnig ulushi 48.6 mlrd yevro, Germaniyaning ulushi 15.9 mlrd yevro, Fransiyaniki esa 12.7 mlrd yevroni tashkil etmoqda.6 Kelgusida O'zbekiston quritilgan o'rik, yong'ov, asal va boshqa asalarichilik mahsulotlari, mayiz, yong'ov va quritilgan mevalar, shuningdek dorivor va aromatik o'simliklar kabi qimmatbaho organik mahsulotlar ishlab chiqarish uchun markaziy maydonga aylanishi mumkinligi haqida bashorat qilinmoqda.

World Map of Organic Agriculture (hectares)



1-rasm: Organik qishloq xo'jaligi xaritasi

O'zbekistonda ushbu sohani rivojlantirishda duch keladigan asosiy to'siqlar ham mavjud bo'lib, bularga quydagilar kiradi:

- inson salomatligi uchun zarur bo'lgan organik mahsulotlarni ishlab chiqarish, qayta ishlash va sotish to'g'risida bilimlarning yetishmasligi;
- iste'molchilar o'rtasida organik mahsulotlarni afzalliklaridan xabardorligining pastligi;
- ishlab chiqaruvchilar soni, mintaqalar va ishlab chiqarish va sotish hajmlari bo'yicha statistik ma'lumotlarning yetishmasligi;
- organik ishlab chiqaruvchilarning milliy birlashmalari yoki tarmoqlarini mavjud emasligi.

MUHOKAMA

O'zbekiston sharoitida organik mahsulotlarini yetishtirishda keng ko'lamli imtiyozlar yaratib berilayotganiga qaramay, bir qator qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin. Ushbu qiyinchiliklar quyidagilardan iborat bo'lishi mumkin:

- organik ishlab chiqarishga o'tish uskunalar, texnologiyalarni joriy qilish katta sarmoyalarni talab qilishi;
- bir tizimdan boshqa tizimga o'tish paytida hosil kamayishi yoki o'z navbatida daromadlar kamayishi kutilishi;
- mahsulotlarni yetishtirishda zararkunandalar va kasalliklarga qarshi kurashishni qiyinlashishi;
- tayyor mahsulotlar uchun organik yorliqini olish jarayonini uzoq, murakab va sarf xarajatlari yuqori bo'lishi;
- yetishtirilgan tayyor mahsulotlarni sotish, tarqatish va marketing muammolarining mavjudligi;
- yangi tizimda organik mahsulotlar, o'g'itlar va boshqa materiallar uchun barqaror ta'minot zanjirining mavjud emasligi;
- ananaviy tizimdan organik qishloq xo'jaligiga o'tishda infratuzilmalarni moslashtirishda vaqt talab qilishi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekistonda organik qishloq xo'jaligini rivojlantirish aholini oziq ovqat xavfsizligi bilan ta'minlashda katta ahamiyat ega. Ananaviy tizimdan organik qishloq xo'jaligi tizimiga o'tish uchun sarmoya kiritish qishloq aholisini daromadlarini oshirish uchun imkoniyatlar yaratadi.



O'zbekistonda organik qishloq xo'jaligi rivojlantirishda boshqa davlatlarga nisbatan bir qator ustunliklarga ega:

- Geografik joylashuvi: unumdor yerlari va toza suv resurlariga egaligi;
- O'zbekiston hukumati investorlar uchun imtiyozlar, subsidiyalar va boshqa imtiyozlar berish orqali qo'llab quvvatlashi;
- O'zbekistonning ichki va xalqaro bozorlarda organik mahsulotlarga talabning doimiy oshib borishi;
- O'zbekistonda organik mahsulotlarni ishlab chiqarish xarajatlarini pastligi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. www.fao.org – Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi xalqaro tashkilotining rasmiy sayt ma'lumotlari
2. Саммит ООН по устойчивому развитию, 25–27 сентября 2015 года, Нью-Йорк. <https://www.un.org/ru>.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-5853 sonli "O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligini rivojlantirishning 2020-2030 yillarga mo'ljallangan strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi farmoni// <https://lex.uz/docs/-4567334>
4. FiBL & IFOAM – Organics International (2023): The World of Organic Agriculture. Frick and Bonn. <https://www.fibl.org>
5. D.P. Darmawan , G.M.K. Arisena, A.A.A.W.S. Djelantik , A.A.K. Krisnandika , N.L.M.I.M. Dewi, N.T.L. Korri, N.M.C. Sukendar: Farmers' motivation and obstacles in the smallest available agricultural region, Global Journal of Environmental Science and Management (GJESM) Homepage: <https://www.gjesm.net>
6. Shubalyi , O Stakhiv va D Tsaruk: The Ukrainian milk processing enterprises export orientations development in the martial law conditions and under the migration processes influence. IOP Conf. Series: Earth and Environmental Science
7. Berdiev Gayrat Ibragimovich, Sheralieva Farangis Narzulla kizi. Development of Organik Farming in Uzbekistan. AcademicJournalofDigitalEconomicsandStability Volume28, Apr-2023

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.



Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.